

THE COMPLEX PREDICATE WITH ASPECTUAL OPERATOR IN THE ROMANIAN LANGUAGE WITHIN THE CURRENT JOURNALISTIC DISCOURSE. CASE STUDY

Laura Grama

PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza” University of Iași

Abstract: Our study aims at highlighting the semantic-grammatical particularities and the combinatorial possibilities of the aspectual operator from the complex predicate composition in the Romanian language within the current journalistic discourse. The analysis will be performed from the perspective of the traditional descriptive synchronic grammar, based on the definitions and classifications of the complex predicate with aspectual operator existing in „Gramatica limbii române”, 2005.

Keywords: complex predicate, aspectual operator, aspectual semi-auxiliary, verbal semantic support, Romanian journalistic discourse

Predicatul complex cu operator aspectual în limba română reprezintă un tip¹ de unitate predicativă complexă alcătuită din operator aspectual la mod personal² și suport semantic verbal la mod personal sau nepersonal. Studiul nostru vizează predicatul complex cu operator aspectual în limba română în discursul publicistic actual, analiză realizată din perspectiva gramaticii sincronice descriptive de tip tradițional (*Gramatica limbii române*, Editura Academiei, ediția nouă). Observațiile pe care le vom face cu privire la acest tip de predicat complex vor fi ilustrate prin exemple extrase din cadrul discursului publicistic românesc actual, pe baza următorului corpus:

AC = Academia Cașavencu <http://www.academiacașavencu.info/>

BZI = Bună Ziua Iași <https://www.bzi.ro/>

DV = Dilema Veche <http://dilemaveche.ro/>

G = Gîndul <http://www.gandul.info/>

PS = ProSport <http://www.prosport.ro/>

RL = România liberă <http://www.romanioliberal.ro/>

ȘS = Știri pe surse <http://www.stiripesurse.ro/>

Menționăm că exemplele selectate pentru ilustrarea situației predicatului complex cu operator aspectual în limba română în discursul publicistic vor fi extrase exclusiv din variantele online ale ziarelor și revistelor menționate. Ariile de interes abordate sunt variate: politică, economie, educație, sport, cultură, societate, tehnologie, sănătate, modă, călătorii, timp liber, opinii (blog) etc.

¹ Conform *Gramaticii limbii române*, vol. II, ediția nouă (*Gramatica limbii române*, vol. II, Editura Academiei Române, București, 2005 [= *GALR, II*]), predicatul complex include structuri analitice variate ce pot fi, în funcție de valoarea operatorului, de mai multe tipuri:

- operator modal/aspectual + suport semantic verbal la mod personal sau nepersonal;
- operator pasiv *a fi, a veni* + suport semantic participial;
- operator copulativ + suport semantic-nume predicativ, vezi *GALR, II*, p. 253-261.

² Dacă operatorul aspectual, aflat în poziție de prim component al unității predicative complexe, pierde morfemele de predicativitate ca urmare a trecerii la un mod nepersonal, atunci „întregul grup își pierde ancorajul enunțiativ (și, implicit, predicativitatea)”, *GALR, II*, p. 256. Operatorii aspectuali de predicativitate au flexiune completă, exprimând categoriile gramaticale de mod, timp, persoană și număr, astfel încât se constituie în „indici gramaticali de bază ai celui de-al doilea verb căruia îi marchează modul, timpul etc.”, I. Iordan, Vl. Robu, *Limba română contemporană*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978, p. 451.

Pentru analizarea situației predicatului complex cu operator aspectual în limba română în discursul publicistic, vom urmări definiția și clasificarea existente în *Gramatica limbii române*, vol. I, ediția nouă, conform autorilor căreia operatorii aspectuali sunt „unități lexicale a căror configurație semantică conține una dintre trăsăturile [*Incoativ*], [*Continuativ*] sau [*Terminativ*]” și care intră în „structuri prin care se redau diferite «segmente» (faze, etape) ale procesului”, iar „la nivel semantic, realizează predicția enunțiativă”³. Astfel, se menționează că sunt „aspectuale propriu-zise”⁴, verbele: *a începe, a continua, a conține, a isprăvi, a înceta, a sfârși, a termina*, dar că și alte verbe (polisemantice) pot avea contextual această funcție: *a ajunge la, a se apuca de, a se da la/în, a se lăsa de, a se lua de, a se opri din, a (se) porni pe, a prinde a /să, a se pune pe, a urma* etc., din moment ce „verbele de aspect alcătuiesc o clasă deschisă”⁵. În funcție de trăsătura aspectuală integrată în structura lexico-semantică, următoarele verbe de aspect⁶ sunt :

- incoative: *a (se) apuca, a (se) da, a începe, a se lua, a (se) porni, a prinde, a se pune* ;

- continuative: *a continua, a urma*;

- terminative: *a ajunge, a conține, a se duce, a isprăvi, a înceta, a se lăsa, a se opri, a (se) sfârși, a (se) termina*.

În calitate de prim component al unității predicative complexe, operatorul aspectual își atașează morfemele de predicativitate, „oferind întregului grup autonomie în enunțare”⁷.

Privitor la suportul semantic verbal din structura predicatului complex vom lua în discuție atât forme flexionare personale, precum conjunctivul, cât și forme flexionare nepersonale, respectiv infinitivul și supinul⁸.

Astfel, exemplele selectate din corpusul alcătuit pentru discursul publicistic în limba română vor conține unități predicative complexe ordonate, în principal, în funcție de valoarea semantică⁹ a operatorului aspectual implicat și, în plan secundar, în funcție de caracteristicile morfologice ale elementelor în predicatul complex analizat.

Particularități semantico-gramaticale și posibilități combinatorii ale operatorului aspectual din componența predicatului complex în limba română în discursul publicistic actual

a. Construcții cu operatori aspectuali incoativi:

a.1. Construcții cu operatorul aspectual *a se apuca*:

a.1.1. operatorul aspectual *a se apuca* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *conjunctiv* prezent:

„Numai că *nu mă apuc să-ți trag* două gloanțe-n față că n-ai rîs.” (AC, 10.01.2015)

a.1.2. operatorul aspectual *a se apuca* la indicativ perfect compus + suport semantic verbal la *conjunctiv* prezent:

„Dar, voi, în loc să îi apreciați hotărîrea, *v-ați apucat să îi faceți* procese de politețe.” (SS, 18.03.2017)

a.1.3. operatorul aspectual *a se apuca* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *supin*:

„adică mai puținii copii care *se apucă de fumat*” (RL, 18.11.2015)

³ *Gramatica limbii române*, vol. I, Editura Academiei Române, București, 2005, p. 457 [= GALR, I].

⁴ *Ibidem*.

⁵ GALR, I, p. 458.

⁶ *Ibidem*.

⁷ GALR, II, p. 255.

⁸ Din moment ce „la nivel sintactic, centrul grupului îl constituie operatorul”, acesta impune „restricții de formă suportului semantic” (GALR, II, p. 257), astfel încît sunt excluse „formele de indicativ, condițional, imperativ și conjunctiv perfect” și acceptate cele de conjunctiv prezent, infinitiv sau supin (GALR, I, p. 463).

⁹ „Operatorul sau operatorii (când sunt mai mulți) participă și ei la semantica de ansamblu a grupului, adăugând la informația suportului propria informație semantică”, deși „componentului final îi revine rolul semantic principal, fiind componentul purtător al predicției semantice”, GALR, II, p. 256.

a.2. Construcții cu operatorul aspectual *a da*:

a.2.1. operatorul aspectual *a da* la indicativ perfect simplu + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„Mai *dădu să zică* ceva, dar îl înecă emoția” (G, 20.02.2011)

a.2.2. operatorul aspectual *a da* la indicativ perfect compus + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„când *a dat să pornească*, a fost izbit violent din spate de un autoturism” (BZI, 24.03.2017)

a.3. Construcții cu operatorul aspectual *a începe*:

a.3.1. operatorul aspectual *a începe* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„Lumea *începe să înțeleagă* dezastrul” (AC, 12.01.2017)

a.3.2. operatorul aspectual *a începe* la indicativ mai mult ca perfect + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„Mihai *începuse să se certe* cu părinții” (BZI, 8.10.2016);

a.3.3. operatorul aspectual *a începe* la indicativ perfect compus + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„Oricum, din acel moment *am început să mă întrețin* singur din pictură.” (DV, 21-27.05.2015);

a.3.4. operatorul aspectual *a începe* la indicativ viitor I + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„durata zilei *va începe să scadă*” (G, 21.06.2016)

a.3.5. operatorul aspectual *a începe* la *conjunctiv prezent* + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„am reușit să nu mai fumez și *să încep să uit* să mă gândesc la droguri” (BZI, 8.10.2016)

a.3.6. operatorul aspectual *a începe* la imperativ + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„puneți repede niște death-metal și *începeți să grohăiți* pe holul de la intrare” (AC, 3.01.2016)

a.3.7. Pe lângă predicatul complex cu operatorul aspectual *a începe* și suport semantic verbal, în textul analizat se întâlnesc și structuri predicative complexe cu **doi operatori** de predicativitate, respectiv operatorul aspectual *a începe* la *conjunctiv prezent* și operatorul modal *a avea* la *conjunctiv prezent*, alături de suportul semantic verbal la *supin*:

„Adică România *să înceapă să aibă și de câștigat* din punct de vedere economic de pe urma acestui parteneriat strategic” (G, 14.03.2017)

a.4. Construcții cu operatorul aspectual *a (se) porni*:

a.4.1. operatorul aspectual *a porni* la *conjunctiv prezent* + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„Am susținut mereu că îmi place *să pornesc să construiesc* un personaj de la diferențele dintre mine și el” (DV, 16-22.03.2017)

a.5. Construcții cu operatorul aspectual *a prinde*:

a.5.1. operatorul aspectual *a prinde* la indicativ perfect compus + suport semantic verbal la *infinitiv prezent*:

„Bietul avatar *a prins a tremura* din toate încheieturile.” (AC, 19.01.2017)

a.6. Construcții cu operatorul aspectual *a se pune*:

a.6.1. operatorul aspectual *a se pune* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *supin*:

„Apoi, sfătuit de măgarul ăla de ta-su`, *se pune pe urlat*” (AC, 18.02.2014)

a.7. Construcții cu operatorul aspectual *a sta*:

a.7.1. operatorul aspectual *a sta* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„Meciul Simonei Halep *stă să înceapă!*” (PS, 27.03.2017)

a.8. Construcții cu operatorul aspectual *a trage*¹⁰:

a.8.1. operatorul aspectual *a trage* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *conjunctiv* prezent:

„Se mai spune că Arhanghelul Mihail stă la capul omului care *trage să moară* ca să-i conducă sufletul în Rai.”(BZI, 8.11.2016)

b. Construcții cu operatori aspectuali continuativi:

b.1. Construcții cu operatorul aspectual *a continua*:

b.1.1. operatorul aspectual *a continua* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *conjunctiv* prezent:

„Numărul nașterilor *continuuă să scadă*” (G, 17.03.2017)

b.1.2. operatorul aspectual *a continua* la indicativ viitor 1 + suport semantic verbal la *conjunctiv* prezent:

„Marea Britanie *va continua să ofere* împrumuturi de studii pentru studenții din Uniunea Europeană” (RL, 24.04.2017)

b.1.3. operatorul aspectual *a continua* la indicativ viitor popular + suport semantic verbal la *conjunctiv* prezent:

„*O să continui să scriu*, deși probabil o să o fac un pic mai atent” (DV, 24.12.2015)

b.1.4. operatorul aspectual *a continua* la *conjunctiv* prezent + suport semantic verbal la *conjunctiv* prezent:

„silind-o *să continue să se prostitueze*, chiar și în starea în care se afla” (BZI, 26.10.2016)

b.2. Construcții cu operatorul aspectual *a urma*:

b.2.1. operatorul aspectual *a urma* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *infinitiv* prezent:

„Să fie respectuos cu oricare politician cercetat, să-l anunțe pe acesta când *urmează a fi interceptat*”(AC, 9.06.2015)

b.2.2. operatorul aspectual *a urma* la condițional-optativ prezent + suport semantic verbal la *conjunctiv* prezent:

„Jandarmii *ar urma să aibă* atribuții sporite, inclusiv de poliție judiciară” (RL, 31.03.2017);

„noul departament creat de Executivul de la Budapesta *ar urma să aibă* activitate maximă” (RL, 26.04.2017)

c. Construcții cu operatori aspectuali terminativi:

c.1. Construcții cu operatorul aspectual *a ajunge*¹¹:

c.1.1. operatorul aspectual *a ajunge* la indicativ viitor 1 + suport semantic verbal la *conjunctiv* prezent:

„media temperaturilor minime *va ajunge să atingă* 9 — 11 grade” (ȘS, 29.04.2017); „dacă nu se debarasează urgent de Dragnea, *va ajunge să intre* în putrefacție cu el în brațe”(RL, 20.02.2017)

c.1.2. operatorul aspectual *a ajunge* la indicativ perfect compus + suport semantic verbal la *conjunctiv* prezent:

„*am ajuns să-mi urăsc* mama doar pentru că, din cauza pomenilor electorale, are pensia mai mare decât salariul meu” (DV, 9-15.02.2017)

¹⁰ D. Irimia (în *Structura gramaticală a limbii române. Verbul*, Editura Junimea, Iași, 1976, p. 148) include verbul *a trage* în categoria „semiauxiliarelor de aspect” atunci când intră în combinație cu suportul semantic verbal *a muri* „pentru a exprima împreună starea, condiția particulară în care se află subiectul gramatical”. În structura predicatului complex, operatorul aspectual *a trage* „are o flexiune limitată la prezent și imperfect mai ales”.

¹¹ Considerăm că, în exemplele date, acest verb nu este copulativ deoarece are sens aspectual, exprimând finalul acțiunii suportului semantic verbal. GALR, II, menționează faptul că „În anumite contexte și unele verbe polisemantice funcționează ca verbe de aspect:

- *a ajunge la*: *El a ajuns la o profundă înțelegere a situației. El a ajuns să vadă astfel lucrurile.* (aspectual) vs. *El a ajuns la la capătul drumului.* (nonaspectual)”, GALR, II, p. 457.

c.2. Construcții cu operatorul aspectual *a conteni*:

c.2.1. operatorul aspectual *a conteni* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„Madonna, excentrică și pătimașă, *nu contenește să fascineze*, precum carismatica Eva Peron” (RL, 26.08.2009)

c.2.2. operatorul aspectual *a conteni* la indicativ viitor 1 + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„Acești doi ani au fost fantastici și *nu voi conteni să le mulțumesc* celor 23 de fotbaliști” (PS, 3.07.2016)

c.2.3. operatorul aspectual *a conteni* la indicativ imperfect + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„reporterul *nu mai contenea să spună* cât de fabulos este aici” (RL, 21.02.2014)

c.2.4. operatorul aspectual *a conteni* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *infinitiv prezent*:

„Scandalizarea față de dezvăluirile unor ziaristi occidentali care *nu mai contenesc a scurma* în gunoiul neaș” (RL, 18.08.2007);

c.3. Construcții cu operatorul aspectual *a înceta*:

c.3.1. operatorul aspectual *a înceta* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„Jean-Claude Juncker, *nu încetează să insiste* pe acest subiect.” (SS, 26.04.2017)

c.3.2. operatorul aspectual *a înceta* la indicativ perfect compus + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„Cînd Viața de Apoi *a încetat să mai fie o afacere* profitabilă” (DV, 8-14.09.2011)

c.3.3. operatorul aspectual *a înceta* la indicativ viitor 1 + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„WhatsApp *va înceta să funcționeze* pentru milioane de telefoane.” (G, 3.12.2016)

c.3.4. operatorul aspectual *a înceta* la indicativ viitor popular + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„pe care *n-am să încetez să-l apreciez*, dar căruia i-aș recomanda să vorbească mai puțin cu ziaristii” (PS, 17.04.2017)

c.3.5. operatorul aspectual *a înceta* la conjunctiv prezent + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„Al doilea lucru este *să încetăm* noi, europenii, *să fim proștii* satului planetar.” (RL, 6.04.2017)

c.3.6. operatorul aspectual *a înceta* la conjunctiv prezent + suport semantic verbal la *infinitiv prezent*:

„Te povățuiesc, deci, ca de aici încolo *să încetezi a-ți mai vopsi* buzele, unghiile și fața” (BZI, 26.04.2017)

c.3.7. operatorul aspectual *a înceta* la imperativ + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„*Încetează să-ți mai vopsești* buzele, unghiile și fața!” (BZI, 26.04.2017)

c.4. Construcții cu operatorul aspectual *a se lăsa*:

c.4.1. operatorul aspectual *a se lăsa* la indicativ imperfect + suport semantic verbal la *supin*:

„Uite, bă, dacă *nu se lăsa de fumat*, n-avea bani să-și ia mașină” (AC, 3.03.2014)

c.4.2. operatorul aspectual *a se lăsa* la indicativ perfect compus + suport semantic verbal la *supin*:

„domnul Nelu Abstinelu, care *s-a lăsat de fumat* cînd a ieșit la pensie” (AC, 18.03.2016)

c.5. Construcții cu operatorul aspectual *a se opri*:

c.5.1. operatorul aspectual *a se opri* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *supin*:

„Fiul plînge, și *nu se oprește din plîns* la nici una din făgăduielile Mamei” (RL, 28.08.2009)

c.5.2. operatorul aspectual *a se opri* la conjunctiv prezent + suport semantic verbal la *supin*:
„Vasluienii nu știu să se oprească din băut, de exemplu.” (AC, 20.02.2017)

c.6. Construcții cu operatorul aspectual *a (se) sfârși*:

c.6.1. operatorul aspectual *a sfârși* la indicativ viitor 1 + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„Nu este de mirare că vei sfârși să mănânci mai mult decât ai anticipat.” (G, 16.02.2015)

c.7. Construcții cu operatorul aspectual *a (se) termina*:

c.7.1. operatorul aspectual *a termina* la indicativ perfect compus + suport semantic verbal la *conjunctiv prezent*:

„salariatul «amărit» poate fi și mai defavorizat după ce am terminat să îl «ajutăm»” (RL, 18.04.2017)

c.7.2. operatorul aspectual *a termina* la indicativ prezent + suport semantic verbal la *supin*:

„Mi-aș dori ca atunci când termin de citit romanele apărute la Cartea Românească” (DV, 3-9.06.2010)

c.7.3. operatorul aspectual *a termina* la conjunctiv prezent + suport semantic verbal la *supin*:

„era vorba de o serie de cărți pe care trebuia să o termine de scris” (AC, 28.08.2016)

Concluzii

Se observă că, în cadrul discursului publicistic românesc actual, predicatul complex cu operator aspectual și suport semantic verbal este foarte bine reprezentat atât din punctul de vedere al numărului de operatori aspectuali implicați (17), cât și în ceea ce privește posibilitățile combinatorii cu suportul semantic verbal la forme personale (conjunctiv prezent) sau nepersonale (infinitiv prezent, supin). În textele cercetate, se observă preferința pentru suportul semantic verbal la conjunctiv prezent, prin numărul mare de operatori aspectuali ce se combină cu acesta (*a se apuca, a da, a începe, a (se) porni, a sta, a trage, a continua, a urma, a ajunge, a conteni, a înceta, a (se) sfârși, a (se) termina*), spre deosebire de cei ce alcătuiesc predicate complexe cu infinitivul prezent (*a prinde, a urma, a conteni, a înceta*) sau cu supinul (*a se apuca, a începe, a se pune, a se lăsa, a se opri, a (se) termina*). În ceea ce privește caracteristicile morfologice ale operatorilor aspectuali din cadrul predicatului complex în discursul publicistic românesc actual, se observă frecvența verbelor de aspect la modul indicativ, timpurile prezent (în cazul verbelor *a se apuca, a începe, a se pune, a sta, a trage, a continua, a urma, a conteni, a înceta, a se opri, a (se) termina*), perfect compus (la verbele *a se apuca, a da, a începe, a prinde, a ajunge, a înceta, a se lăsa, a (se) termina*), imperfect (la verbele *a conteni, a se lăsa*), perfect simplu (la verbul *a da*), mai mult ca perfect (la verbul *a începe*), viitor 1 (în cazul verbelor *a începe, a continua, a ajunge, a conteni, a înceta, a (se) sfârși*), viitor popular (la verbele *a continua, a înceta*), și la modul conjunctiv prezent (la verbele *a începe, a se porni, a continua, a înceta, a se opri, a (se) termina*), în timp ce condiționalul optativ prezent (în cazul verbului *a urma*) și imperativul (la verbele *a începe, a înceta*) sunt slab reprezentate. De asemenea, se înregistrează situații în care operatorii aspectuali intră în relație cu un alt operator de predicativitate (modal) pentru alcătuirea unității predicative complexe, într-o structură de tipul:

- operator aspectual *a începe* la conjunctiv prezent + operator modal *a avea* la conjunctiv prezent + suport semantic verbal la *supin*:

„Adică România să înceapă să aibă și de câștigat din punct de vedere economic de pe urma acestui parteneriat strategic” (G, 14.03.2017).

Izvoare

Academia Cașavencu <http://www.academiacașavencu.info/>

Bună Ziua Iași <https://www.bzi.ro/>

Dilema Veche <http://dilemaveche.ro/>

Gîndul <http://www.gandul.info/>
ProSport<http://www.prosport.ro/>
România liberă <http://www.romanialibera.ro/>
Știri pe surse <http://www.stiripesurse.ro/>

Sigle

AC = „Academia Cațavencu”

BZI = „Bună Ziua Iași”

DV = „Dilema Veche”

G = „Gîndul”

PS = „ProSport”

RL = „România liberă”

ȘS = „Știri pe surse”

BIBLIOGRAPHY

*** *Gramatica limbii române*, vol. I, Editura Academiei Române, București, 2005.

*** *Gramatica limbii române*, vol. II, Editura Academiei Române, București, 2005.

Iordan, I., Robu, Vl., *Limba română contemporană*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978.

Irimia, D., *Structura gramaticală a limbii române. Verbul*, Editura Junimea, Iași, 1976.